

ET **ØJEBLIK** FOR DIG,

ET **UNGDOMSLIV** FOR MIG

Unge erfaringer med seksualiserede digitale krænkelser

SLETDET
Rådgivningen

Red Barnet

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Seksualiserede digitale krænkelser har store konsekvenser	4
Seksualiserede digitale krænkelser er hverdag for unge	7
SletDet Rådgivningen hjælper børn og unge	10
”Jeg er ikke ofret Simone mere”	13
Skal unge forbydes at dele intime billeder af sig selv?	17
Forskning om seksualiserede digitale krænkelser og billeddelingspraksis	20
Flimrende bekymring og intense møder – unges seksuelle online interaktion under luppen	21
#oversharing – om modtagere af intime billeder uden samtykke	25

Dette materiale er støttet økonomisk af hhv. Offerfonden og midler fra satspuljen. Materialets udførelse, indhold og resultater er alene forfatterens ansvar. De vurderinger og synspunkter, der fremgår af materialet, er forfatterens egne og deles ikke nødvendigvis af Rådet for Offerfonden eller Socialministeriet.

Red Barnet arbejder i Danmark og flere end 120 andre lande. Vi redder børns liv. Vi beskytter og styrker dem. Vi kæmper for deres rettigheder. Vi er Save the Children – verdens førende uafhængige organisation for børn.

Udgivet af Red Barnet 2020, 2. oplag

Tekst: Mai Holm Hviid, Julie Schjørring Larsen, Sidsel Harder, Penille Rasmussen, Dorte Marie Søndergaard

Redigering: Gitte Bank Jensen

Design: Marianne Eriksen

En stor tak til Simone for at medvirke med sin historie.

FORORD

Seksualiserede digitale krænkelser fylder mere og mere i børn og unges hverdag. Det gør de for eksempel i form af personlige erfaringer med at have delt eller fået delt intime billeder og videoer uden tilladelse, at være vidne til, at andre bliver krænket seksuelt på nettet at blive udsat for grov, uønsket seksualisering eller ved at have en øget og måske angstfuld bevidsthed om, at digitale krænkelser kan overgå én når som helst og hvor som helst.

Som led i Red Barnets arbejde for at beskytte børn og unge er både forebyggelse og bekæmpelse af digitale krænkelser en høj prioritet. I Red Barnet har vi flere forskellige indsatser, som bidrager til dette arbejde, og som gør vores organisation til vidensførende på området *digitale krænkelser*, herunder *seksualiserede digitale krænkelser*. Med nærværende faghæfte ønsker vi i Red Barnet at formidle vores viden, så fagpersoner kan blive opdateret omkring tendenserne, konsekvenserne og udfordringerne forbundet med seksualiserede digitale krænkelser blandt unge.

Faghæftet indeholder viden fra undersøgelser og forskning, fra SletDet Rådgivningen og fra unge, som har oplevet en seksualiseret digital krænkelse.

Ukendt nummer

1 time siden

Hvis du ikke overfører pengene til mig,
deler jeg dine nøgenbilleder med alle.

SEKSUALISEREDE DIGITALE KRÆNKELSER HAR STORE KONSEKVENSER

Den hastige fremkomst af digitale medier, teknologier og online platforme udfordrer og forandrer børn og unges måder at navigere, kommunikere og danne fællesskaber på.

Mobiltelefonen er en konstant forbindelse til vennerne, som der i høj grad deles billeder og videoer med. Børn og unge spiller spil, kommenterer på andres opslag, indgår i diskussioner, udforsker interesseområder, handler på nettet og meget andet. Profiler på sociale medier er en del af identitetsdannelsen. Næsten alle unge benytter sig af de positive muligheder, som den digitale verden tilbyder. Desværre møder børn og unge også komplekse problemer i den digitale arena, som kan have alvorlige konsekvenser – både psykisk, socialt og fagligt.

Seksualiserede digitale krænkelser er en af de problematikker, som mærker de børn og unge, der oplever det. Seksualiserede digitale krænkelser kan være lige så skadelige og traumatiserende for et barn som et fysisk, seksuelt overgreb. Ligeledes er både fysiske og digitale seksuelle overgreb tabubelagte. Seksualiserede digitale krænkelser skiller sig ud, fordi de kan opleves som krænkelser uden udløbsdato, da den krænkede kan leve i frygt for, at de krænkende billeder eller videoer dukker op på nettet igen.

Nogle børn og unge oplever at blive krænket af jævnaldrende, som de i forvejen kender fra fysiske arenaer – for eksempel skolen eller lokalområdet. Det kan være en kæreste, ekskæreste, kammerater eller bekendte. I en del tilfælde er flere unge involveret i en digital krænkelse, og derfor kan det være vigtigt at være bevidst om, hvad det er for nogle sociale dynamikker, der ligger bag.

I Danmark har vi set eksempler på intime billeder og videoer, som bliver delt uden samtykke, og som flourerer og bliver sendt frem og tilbage blandt unge på en skole, i en by eller nogle gange i hele landet.

Andre børn og unge oplever, at de bliver krænket af personer, som de har stiftet bekendtskab med online – det kan både være jævnaldrende, ældre unge eller voksne, som de har mødt en enkelt gang online, eller som de har opbygget en relation til over længere tid.

Uanset hvordan krænkelserne finder sted, og hvilken form den tager, så er det afgørende, at voksne omkring børn og unge er klædt på til at spotte den mistrivsel, som for mange kommer i kølvandet på en seksualiseret digital krænkelser.

For at kunne hjælpe både de unge, som bliver krænket, og også dem, som krænker, må vi anskue digitale krænkelser som et fænomen, der ikke bare har med individer at gøre, men som kan være influeret af kultur samt af børn og unges behov for at være en del af et fællesskab.

SletDet Rådgivningen

- SletDet er Red Barnets rådgivning for børn og unge, som har været udsat for en krænkelser på nettet – fx digital mobning, seksualiserede digitale krænkelser eller grooming og online overgreb.
- SletDet er Danmarks eneste professionelle rådgivning, som er specialiseret i at rådgive børn og unge, der har oplevet seksualiserede digitale krænkelser.
- Forældre og fagpersoner kan også søge hjælp hos SletDet Rådgivningen, hvis de har brug for vejledning til, hvordan de håndterer en konkret situation, hvor et barn eller en ung er blevet krænket på nettet, eller de søger sparring til, hvordan man som voksen kan gå i dialog om eller arbejde forebyggende med digitale krænkelser.
- Rådgivningen har åbent alle hverdage. Du kan finde åbningstider på SletDet Rådgivningens hjemmeside
- Uden for åbningstiderne kan man søge information på hjemmesiden sletdet.redbarnet.dk. Her kan vores chatbot desuden give råd samt hjælpe børn og unge med at lave en aftale med en rådgiver, som kan kontakte den unge, når rådgivningen er åben igen. Chatbotten kan give simple råd om emner som ufrivillig billeddeling, mobning, afpresning og trusler, og den kan svare på simple spørgsmål om for eksempel, hvordan man sletter sin profil, hvordan man anmelder krænkende indhold på et socialt medie, eller hvornår billeddeling kan være ulovligt. Den kan også vejlede om en eventuel politianmeldelse, og så kan den sørge for, at brugerne bliver sat i kontakt med vores rådgivere.

”Jeg er en pige på 13, som har gjort noget virkelig dumt. Jeg stolede meget på den her dreng, og vi var sådan vildt gode venner. Jeg stolede så meget på ham, at jeg sendte ham 2 nøgenbilleder. Jeg ved ikke, hvorfor jeg gjorde det, men det føltes rigtigt lige i det øjeblik, men fortrød det inderligt dagen efter! Fandt ud af at han har sendt billederne til nogle andre drenge, og jeg er nu blevet kontaktet af den ene.

Jeg brød helt sammen, ved ikke, hvad jeg skal gøre. Jeg sagde, han skulle slette dem, men han ville have nude for at slette, så jeg sendte ham nogle, som jeg har fundet på nettet, og så hørte jeg ikke mere fra ham. Jeg har nu fået en besked fra en fra min klasse, som også siger, at han har fået sendt de her billeder af mig. Og der tænkte jeg bare, at mit liv er ovre! Jeg vidste jo ikke, hvad de mennesker ville gøre med billederne, og hvor mange og hvem der har fået dem tilsendt.

Så jeg sidder her nu helt alene og ved ikke, hvad jeg skal gøre! Jeg har ikke nogen, jeg kan snakke med undtagen min veninde, som jeg jo selvfølgelig har prøvet at snakke med om det. Men hun forstår det ligesom ikke! Det er, som om hun ikke rigtig er til stede, når jeg snakker til hende om det.

Men ja, jeg kan ikke sige det til mine forældre, da jeg både er pinligt berørt over det, og samtidig er mine forældre og især min far meget skrappe angående sådan noget! Jeg ved, at hvis jeg sagde det, så ville de flippe totalt, men også ta min mobil og alt fra mig! Jeg tør nu ikke at komme i skole eller vise mig nogle steder, uden at jeg tænker, at alle har set de her billeder af mig”

Pige, 13 år, henvendelse til SletDet

SEKSUALISEREREDE DIGITALE KRÆNKELSER I UNGES HVERDAG

Seksualiserede digitale krænkelser kan have alvorlige konsekvenser for børn og unge – både psykisk, socialt og fagligt. Det ved vi fra de børn og unge, som vi taler med i SletDet Rådgivningen. Nyere forskning peger også på, at seksualiserede digitale krænkelser kan have lige så alvorlige konsekvenser for børn og unge, som fysiske seksuelle overgreb har.

I Danmark er der senest foretaget undersøgelsen 'UNG19 – Sundhed og trivsel på gymnasiale uddannelser 2019', som belyser omfanget af danske unges erfaringer med seksualiserede digitale krænkelser. Undersøgelsen er repræsentativ og viser, at 3 pct. af drengene og 1 pct. af pigerne på danske gymnasier inden for det seneste år har delt et seksuelt billede/video af andre uden at have fået tilladelse. Undersøgelsen viser også, at 5 pct. af drengene og 4 pct. af pigerne har oplevet, at andre har delt et seksuelt billede/video af dem, hvor de ikke selv havde givet tilladelse til, at materialet måtte deles. Det er ligeledes bemærkelsesværdigt, at henholdsvis 12 pct. af drengene og 8 pct. af pigerne har prøvet at modtage et seksuelt billede/video af andre, hvor personen på materialet ikke havde givet lov til, at billedet blev delt.

I 2018 udgav Red Barnet undersøgelsen 'deSHAME – Unges erfaringer med digitale sexkrænkelser'. Foruden fokusgruppeinterviews baserede undersøgelsen sig på spørgeskemaesvarelsen fra 915 danske unge i alderen 13-17 år. I undersøgelsen defineres seksualiserede digitale krænkelser som uønsket seksuel adfærd på alle digitale platforme, og det betragtes som en form for seksuel vold. Seksualiserede digitale krænkelser omfatter en bred vifte af handlinger, hvor digitalt indhold (billeder, videoer, indlæg, beskeder, sider) bliver anvendt. Det kan foregå på en række forskellige platforme (private eller offentlige). Disse handlinger kan få en person til at føle sig truet, udnyttet, tvunget, ydmyget, ked af det, seksualiseret eller diskrimineret.

I deSHAME-undersøgelsen svarede 6 pct., at de har oplevet at få delt deres intim- eller nøgenbillede med andre, uden deres samtykke, inden for det seneste år. 8 pct. har modtaget seksuelle trusler på nettet fra jævnaldrende, og 27 pct. har oplevet at få seksuelle kommentarer til et foto af dem selv, som de selv har delt på internettet. Du kan læse mere om undersøgelsen på Red Barnet Skole og dagtilbud: www.skole.redbarnet.dk.

Aktuelt findes der få studier, som undersøger følgevirkningerne hos børn og unge, der har været udsat for en seksualiseret digital krænkelse. Jonsson et al.'s spørgeskemaundersøgelse blandt svenske gymnasieelever fra 2019 viser, at der er en sammenhæng mellem online seksuelle overgreb og lavt selvværd samt symptomer på psykiske traumer, herunder depression, angst og posttraumatisk stresssyndrom. Fundene understøttes blandt andet af Hamilton-Giachritsis m.fl.'s (2017) studie blandt britiske 15-19-årige, som tilmed fandt en sammenhæng med selvskade, selvmordstanker og skyldfølelse hos ofre for seksualiserede digitale krænkelser.

I Red Barnet har vi yderligere interesseret os for de individuelle risikofaktorer og sociale dynamikker, der kan ligge bag seksualiserede digitale krænkelser. Vi ved blandt andet, at unge, der har været udsat for omsorgssvigt, vold eller seksuelle overgreb i deres opvækst, er i højere risiko for at udvikle dyssocial adfærd, som kan komme til udtryk i deres seksuelle interaktioner både online og offline. Samtidig ved vi, at unge, der krænker andre seksuelt online, sjældent ville krænke andre fysisk. Denne viden kan pege på, at der er nogle særlige omstændigheder ved kommunikation via nettet – anonymitet, usynlighed, lav social regulering og sociale mediers design, der inviterer til særlige former for adfærd – som sænker individuelle barrierer for krænkende adfærd online.

Desuden peger forskning på, at digitale krænkelser også kan forstås som sociale handlinger eller strategier, som unge – i mangel af bedre – for eksempel forsøger at opnå anerkendelse og en plads i et fællesskab med. De krænkende handlinger kan også være en måde at lindre svære, stærke følelser på som for eksempel vrede, sorg eller magtesløshed.

A group of four young people (two boys and two girls) are smiling and laughing joyfully against a bright, sunny background. The image is slightly faded and has a soft, warm glow. The people are positioned in a cluster, with some in the foreground and others slightly behind. The overall mood is happy and carefree.

”Hej. Jeg er en dreng, som har brug for hjælp. Jeg var til en fest i weekenden sammen med en ven. Efter festen er der en pige, der skriver til mig og siger, at hun har et billede af mig, hvor vi kysser og har sex. Hun siger, hun vil dele dem. Jeg ved jo, at det ikke er sket, så hun har ikke de billeder, som hun siger. Kan jeg så stadig melde hende for trusler, som overskrider personrettighedsloven og hævnporno-loven?”

Dreng, 15 år, henvendelse til SletDet

SLETDET RÅDGIVNINGEN HJÆLPER BØRN OG UNGE

I SletDet Rådgivningen rådgiver vi børn og unge, som har haft ubehagelige oplevelser på nettet – langt de fleste henvendelser handler om seksualiserede digitale krænkelser. De krænkelser, som børn og unge oplever, er komplekse og alle sammen forskellige. De har dog det tilfælles, at de skaber uro og bekymring hos dem, som oplever det. Mange af de børn og unge, som kontakter rådgivningen, føler, at de står alene med den krænkelse, de har været udsat for, og SletDet Rådgivningen er ofte det første sted, de fortæller om det, der er sket.

Når børn og unge ringer ind til os, lytter vi til deres oplevelse og anerkender deres følelse af at være blevet krænket. Vi sikrer os, at barnet eller den unge føler sig tryk ved at fortælle, og vi støtter vedkommende i at fortælle hele historien. Det er essentielt, at barnet mødes med seriøsitet, varme og anerkendelse, så der kan opstå den tillid mellem barn og rådgiver, der skal danne grund for yderligere rådgivning og handlemuligheder for barnet.

Vi oplyser, på en alderssvarende måde, barnet eller den unge om deres rettigheder og om lovgivningen, og vi giver dem viden, som kan være relevant i forhold til det problem, de står i. For eksempel kan viden om lovgivning og om, hvordan andre unge har oplevet samme situation, give øget handlekraft hos den udsatte. Sammen med barnet eller den unge lægger vi en plan for de næste skridt, som skal tages.

Det gør vi ved i fællesskab at afdække situationen og det netværk, som barnet/den unge har til rådighed. Det er vigtigt, at barnet har en klar idé om, hvilke skridt der skal tages, når samtalen afsluttes. Dette skal bidrage til at skabe så stor sandsynlighed for forandring i barnets/den unges liv som muligt.

I rådgivningen lægger vi stor vægt på, at barnet/den unge får talt med en voksen i eget netværk, og vi hjælper med, hvordan samtalen kan startes og forløbe.

De børn og unge, som kontakter SletDet Rådgivningen, er ofte i en meget presset situation, hvor det kan være svært selv at overskue at anmelde og stoppe spredningen af evt. krænkende materiale. Derfor er det noget, vi hjælper med i rådgivningen. Vi tager kontakt til de sociale medieplatforme, hvor krænkelserne har fundet sted, og gør dem opmærksom på, at det er vigtigt, at materialet fjernes og blokeres hurtigst muligt. Vi vender tilbage til barnet eller den unge, når vi ved, hvordan det sociale medie håndterer sagen.

Vores erfaringer i rådgivningen er, at børn og unge har brug for, at en voksen – for eksempel en rådgiver – tager dem i hånden og hjælper dem skridt for skridt. Både med at få fortalt om kränkelsen til barnets netværk og med at få stoppet spredningen af kränkende materiale.

SletDet Rådgivningen...

...er akkrediteret af RådgivningsDanmark

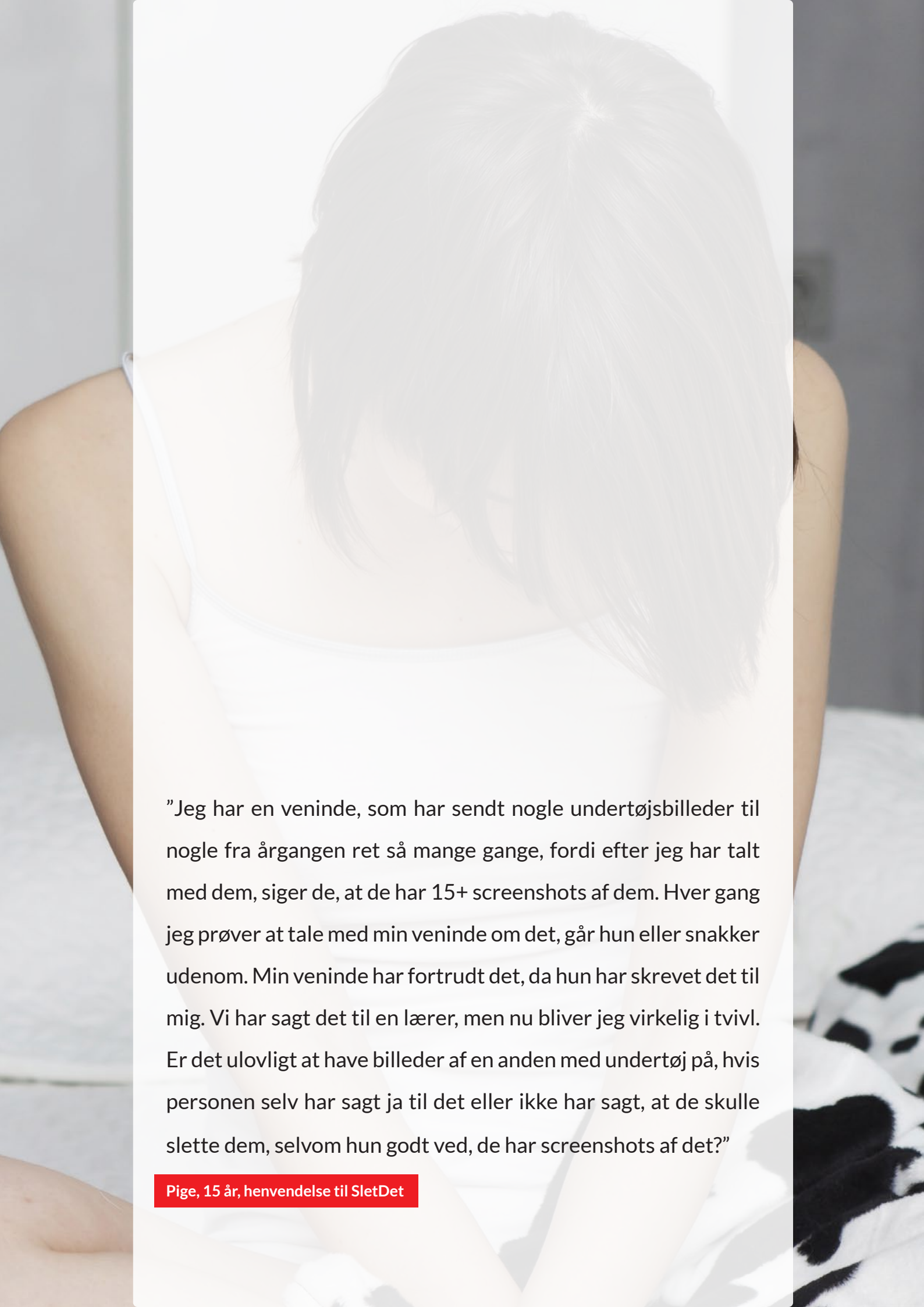
SletDet Rådgivningen har gennemgået RådgivningsDanmarks akkrediteringsproces og fået et kvalitetsstempel. RådgivningsDanmarks akkrediteringsordning indebærer en række kvalitetsstandarder, som sikrer, at brugerne får rådgivning af høj kvalitet. Formålet med akkrediteringen er at synliggøre over for borgere og andre, hvilke rådgivninger der kan give kvalificeret hjælp. På SletDet Rådgivningen er vi stolte over at kunne tilbyde rådgivning, der lever op til RådgivningsDanmarks kvalitetsmodel.

AKKREDITERET AF

Rådgivnings
Danmark

2019-2022

”Jeg har en veninde, som har sendt nogle undertøjsbilleder til nogle fra årgangen ret så mange gange, fordi efter jeg har talt med dem, siger de, at de har 15+ screenshots af dem. Hver gang jeg prøver at tale med min veninde om det, går hun eller snakker udenom. Min veninde har fortrudt det, da hun har skrevet det til mig. Vi har sagt det til en lærer, men nu bliver jeg virkelig i tvivl. Er det ulovligt at have billeder af en anden med undertøj på, hvis personen selv har sagt ja til det eller ikke har sagt, at de skulle slette dem, selvom hun godt ved, de har screenshots af det?”

Pige, 15 år, henvendelse til SletDet

”JEG ER IKKE OFRET SIMONE MERE”

Simones nøgenbilleder blev delt på nettet. Red Barnets rådgivningstjeneste SletDet hjalp hende gennem oplevelsen. Nu er Simone klar til at hjælpe andre, der har prøvet det samme.

”Når jeg kiggede mig selv i spejlet, kunne jeg græde over, hvor ulækker jeg var.”

Ordene kommer fra Simone. Da hun var 17 år, blev hun udsat for et af de værste maredridt, man som ungt menneske kan forestille sig: Hendes ekskæreste delte nøgenbilleder af hende. Han sendte billederne til hendes forældre og lagde dem op på forskellige sociale medier uden hendes samtykke. Simone fandt selv ud af det ved, at hendes far ringede hulkende og fortalte om nogle billeder, han lige havde modtaget.

Overgrebet satte dybe spor hos Simone. Hun følte sig skamfuld uden egentlig at vide, hvad hun skammede sig over. Det virkede simpelthen så uvirkeligt og var så grænseoverskridende, at hun holdt op med at stole på andre. Simone havde det, som om hun var blevet til en anden. Hun kunne hverken slappe af med sine venner eller koncentrere sig om skolen. Delingen af billederne havde påvirket hele hendes liv i så høj grad, at hun fuldstændigt havde mistet kontrollen.

”Jeg var bare ikke gode, gamle
Simone længere”

Med støtte fra sine forældre besluttede Simone at anmelde ekskæresten. På en måde er hun glad for, at hendes forældre blev involveret. Hun er nemlig ikke sikker på, at hun selv ville have fortalt dem om det, der var sket, hvis ikke de havde fået billederne tilsendt. Den opbakning, hun fik fra sine forældre, var med til at give hende styrken til at stå fast og til at bede om hjælp.

”De har ikke skudt skylden på mig.
De har forstået mig hele vejen igennem
og har godt kunnet se, at det ikke var
min fejl, at alt det her var sket.”

FIK HJÆLP AF RED BARNET

Sammen fandt de frem til Red Barnets rådgivningstjeneste SletDet, som beskæftiger sig med sager som hendes. Rådgiveren hjalp Simone til at tro på, at hendes sag var reel. SletDet Rådgivningen fik sat Simone i kontakt med en advokat, der kunne tale hendes sag, og som rådgav hende om processen, efter at billederne var blevet delt. Sammen med advokaten fik Simone sagsøgt ekskæresten, som siden er blevet dømt.

”Det betød enormt meget for mig, at jeg fik hjælp af SletDet. Der var nogle, der havde forståelse for mig og for min sag, og hvordan jeg havde det. Det var meget bekræftende.”

SIMONES RÅD TIL ANDRE UNGE

Simone har nu fået modet til at gå forrest i kampen mod digitale krænkelser. Hun ved, hvor grænseoverskridende det kan være at stå frem, hvis man er blevet krænket på nettet. Netop derfor er det vigtigt at vide, at der altid er nogen, man kan gå til, og at man selv er uden skyld. Skammen har ingen steder hjemme. Simones råd til andre unge, der bliver udsat for lignende overgreb, er, at de ikke må være bange for at søge hjælp. Man skal aldrig stå alene med den slags. Simone opfordrer til, at man søger støtte, for eksempel fra rådgivningstjenester, og at man lader sin familie være der for en. Hun er kommet ud på den anden side og føler endelig, at hun er blevet sig selv igen.

”Jeg er ikke ofret Simone mere. Jeg er Simone, som gerne vil hjælpe andre, som står i samme situation.”

SIMONE

AT FORTÆLLE OM KRÆNKELSER

Hvornår var du klar til at stå frem med din historie?

Jeg var selv klar til at fortælle min historie, da den allerførste retssag var klaret. Det var først her, at jeg havde troen på, at min påstand var korrekt, og at jeg havde været udsat for en krænkelse. Men hvorfor først der? Måske fordi det var der, jeg havde ord for, at det IKKE var min fejl.

Jeg græd af lykke da det var overstået. Jeg kunne mærke mit overskud pible frem, og egentlig var det bare en kæmpe sejr og bekræftelse. Jeg havde kæmpet for denne dag – og det havde været kampen værd.

Hvordan forholder du dig til krænkelsen i dag?

Jeg har i dag lært at lægge hele hændelsen op på en hylde, meget højt oppe. Jeg er blevet god til at lægge det til side, så det ikke jager mig, som det gjorde i starten. Men sommetider dukker det frem igen – krænkelsen kan stadig godt påvirke mig enormt meget. Jeg har haft svært ved at finde min egen identitet igen, og det har været hårdt ikke at vide, hvem man var. Men i dag står billedet klart. Jeg er ikke den lille pige mere, jeg er meget mere end det. Jeg har ændret mig, men jeg er blevet en stærkere person.

Hvorfor synes du, det er vigtigt at stå frem?

Det er vigtigt at stå frem, fordi det ikke er noget, man skal stå alene med. Kampen er hård, og derfor vil man automatisk famle efter en hjælpende hånd. Det at blive udsat for en krænkelse er ikke bare en narrestreg, men en ulovlig gerning. Det er noget, som vil forfølge én resten af livet. Digitale krænkelse er en vigtig samfundsdebat. Jo flere der deler deres historie, jo mere kan vi være med til at ændre på de normer, der gør, at digitale krænkelse sker.

Hvad har været sværest ved at stå frem med din historie?

Det sværeste var frygten for, hvad folk tænkte om mig. Det var skræmmende i starten. Det var stadig et nyt emne, da jeg fortalte min historie, og derfor stod jeg ikke frem med ansigt og efternavn. Den første artikel jeg medvirkede i, husker jeg tydeligt. Folk svinede mig til: "Hvorfor bliver du ikke bare pornomodel". Jeg husker, jeg følte det dybt uretfærdigt, og jeg ringede tudbrøllende. Men der var også positive kommentarer, og dem måtte jeg fokusere på. Siden har debatten ændret sig, og forståelsen for digitale krænkelse er blevet større.

”Hej. Jeg er en dreng på 14. Jeg sendte for to uger siden et billede til min ekskæreste. Hvor jeg ikke havde tøj på. Jeg fik selv et billede af min kæreste, og vi havde aftalt ikke at vise det til nogen. Nu har jeg slettet det, jeg fik. Da jeg kom i skole nogle dage efter, grinede alle af mig. Jeg vidste ikke hvorfor, indtil min bedste ven viste mig billedet og sagde, at alle fra skolen havde fået det. Jeg blev meget ked af det og slog op med min kæreste. Jeg har ikke lyst til at komme i skole mere, men jeg vil heller ikke sige det til mine forældre. Fordi jeg er bange for, de bliver sure på mig og siger, jeg selv var ude om det. Hvad skal jeg gøre?”

Dreng, 14 år, henvendelse til SletDet

SKAL UNGE FORBYDES AT DELE **INTIME BILLEDER** AF SIG SELV?

I SletDet Rådgivningen er Red Barnet hver uge i kontakt med unge, som er blevet krænket på nettet. Udover at være enormt kedede af det og frustrerede så giver flere også udtryk for, at det at have oplevet en digital krænkelse kan føles enormt skamfuldt, og at det kan virke som en umulighed at få fortalt forældrene om det, der er sket. Det er simpelthen for pinligt – og frygten for, at forældrene vil synes, at det er den unges egen skyld, fylder.

De fleste voksne vil gerne beskytte deres unge mod den ydmygelse og krænkelse, det er at få et intim- eller nøgenbillede delt på nettet. Derfor kan det for mange virke som en umiddelbar løsning at sige til de unge, at de skal lade være med at dele nøgenbilleder af sig selv; ingen nøgenbilleder, ingen krænkelse.

Men når vi i Red Barnet møder forældre og fagpersoner, så opfordrer vi dem til ikke at forbyde deres teenagere at dele intime billeder af sig selv. Det er der en række årsager til.

For det første ville det være det samme som at sige indirekte til de unge, som har oplevet en krænkelse efter for eksempel at have sendt et nøgenbillede til en kæreste, at noget af ansvaret er deres eget. Det kaldes også for *victim blaming* og betyder, at ofret tildeles skyld for den krænkelse eller forbrydelse, som de har været udsat for.

Fra vores rådgivningssamtaler ved vi, at unge ofte føler stor skyld og skam, når de er blevet delt på nettet, og ofte tør de ikke fortælle noget til deres forældre. Sådan skal det ikke være. Forældre og fagpersoner kan arbejde med at nedbryde unges barrierer for at bede om hjælp, hvis de har været udsat for en seksualiseret digital krænkelse, blandt andet ved at flytte fokus fra den krænkede til krænkeren, når snakken falder på emnet. Det er nemlig her, at der er behov for at regulere på praksis omkring billeddeling.

En anden god grund til ikke at forbyde sin teenager at dele intime billeder er, at vi dermed indikerer, at de ikke skal stole på hinanden. Vi opdrager dem altså til at tro det værste om dem, de ellers føler, at de har en tillidsfuld relation til. Yderligere er det ifølge dansk lovgivning tilladt for unge over 15 år, som er i et kærestelignende forhold, at dele og opbevare intime billeder af hinanden, så længe de begge giver lov. Det er til gengæld ikke tilladt at videresende de intime billeder til andre.

Når voksne siger til unge, at de ikke må dele intime billeder af sig selv, så kan en af årsagerne være, at der er et skel mellem den måde, som unge og voksne kommunikerer på. Unges kommunikation er i høj grad billedbåret – de sender billeder af alt muligt. Billeder er en del af unges hverdagsprog og derfor også en del af deres kærlighedssprog. Når voksne problematiserer gensidig deling af intime billeder, kan det derfor virke, som om de modsætter sig, at unge udforsker deres seksualitet og indgår i intime og seksuelle relationer i det hele taget. Det kan virke som en uhensigtsmæssig problematisering af unges seksualitet som sådan og skabe barrierer for åben dialog om billeddeling og mere generelt om gode gensidige relationer.

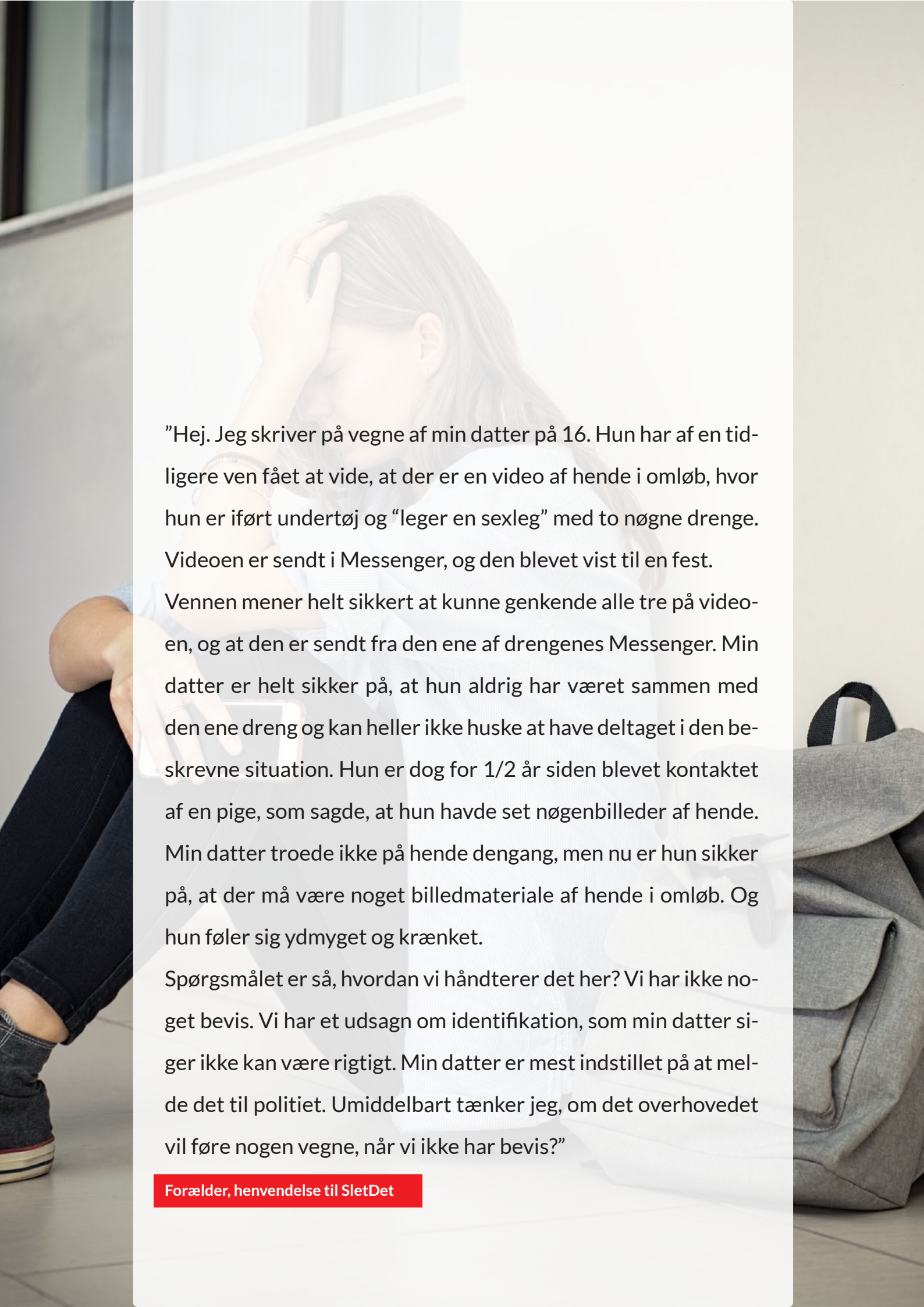
Men hvad så? Mener Red Barnet, at børn og unge skal overlades alene i den digitale verden og står først klar med hjælpen, når skaden er sket? Svaret er selvfølgelig nej. Den forebyggende indsats er utrolig vigtig. Derfor arbejder vi med at oparbejde en ikke-krænkende digital kultur mellem børn og unge. Det gør vi blandt andet ved at udvikle undervisningsmaterialer, som skal hjælpe skolerne til at gå i gang med det nødvendige dialogarbejde.

Red Barnet har en række tilbud til skoler, så de kan arbejde med de digitale fællesskaber, som børn indgår i. Materialerne har til hensigt at gøre unge i stand til at mærke egne grænser; genkende (seksualiserede) digitale krænkelser; at sige fra over for krænkelser, når de er vidne til dem; samt at få fortalt om de krænkelser, som de selv eller andre har været udsat for. Samtidigt klæder materialerne skolen samt eleverne på til at kunne håndtere sagerne, når børn og unge fortæller om krænkelser på nettet.

Seneste skud på stammen er bogen 'Delt – en bog til unge om digitale sexkrænkelser', skrevet af Milla Mølgaard, som blev lanceret i oktober 2019. Gennem en række cases og med hjælp fra flere eksperter på området fortæller bogen om de mekanismer, gruppedynamikker og kønsstereotyper, der ligger bag, når intime billeder eller film går viralt uden samtykke.

De forskellige materialer har det til fælles, at de skal skabe refleksion, dialog og trygge fællesskaber – både mellem voksne og børn og voksne og unge, men i høj grad også børn og unge i mellem. Det mener vi nemlig er helt afgørende for at skabe de holdnings- og normændringer, som en samtykkebaseret digital kultur, der vil kunne begrænse digitale krænkelser, kræver.

Materialerne finder du på Red Barnet Skole og dagtilbud: www.skole.redbarnet.dk.

”Hej. Jeg skriver på vegne af min datter på 16. Hun har af en tidligere ven fået at vide, at der er en video af hende i omløb, hvor hun er iført undertøj og ”leger en sexleg” med to nøgne drenge. Videoen er sendt i Messenger, og den blevet vist til en fest.

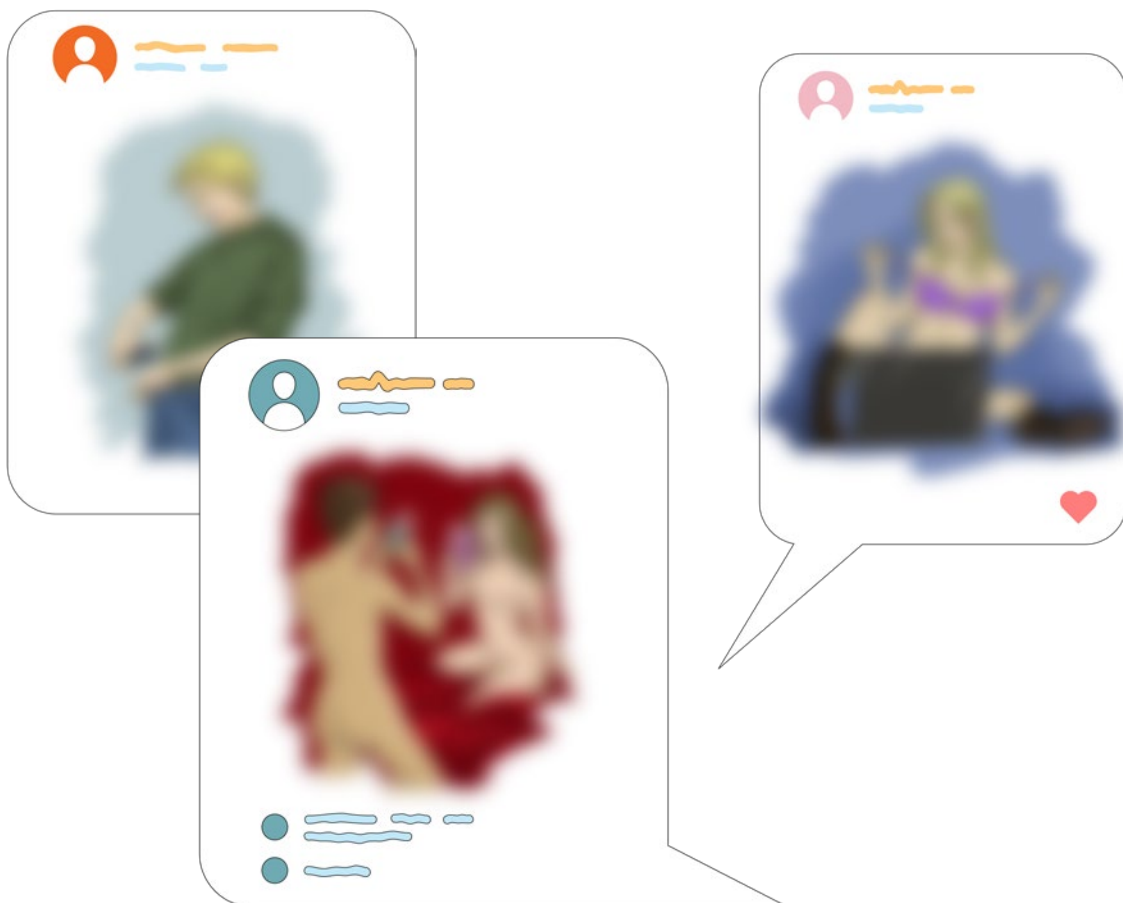
Vennen mener helt sikkert at kunne genkende alle tre på videoen, og at den er sendt fra den ene af drengenes Messenger. Min datter er helt sikker på, at hun aldrig har været sammen med den ene dreng og kan heller ikke huske at have deltaget i den beskrevne situation. Hun er dog for 1/2 år siden blevet kontaktet af en pige, som sagde, at hun havde set nøgenbilleder af hende. Min datter troede ikke på hende dengang, men nu er hun sikker på, at der må være noget billedmateriale af hende i omløb. Og hun føler sig ydmyget og krænket.

Spørgsmålet er så, hvordan vi håndterer det her? Vi har ikke noget bevis. Vi har et udsagn om identifikation, som min datter siger ikke kan være rigtigt. Min datter er mest indstillet på at melde det til politiet. Umiddelbart tænker jeg, om det overhovedet vil føre nogen vegne, når vi ikke har bevis?”

Forælder, henvendelse til SletDet

FORSKNING OM **SEKSUALISERERE** DIGITALE KRÆNKELSER OG BILLEDELINGSPRAKSIS

Hos Red Barnet bestræber vi os på altid at udvikle indsatser og aktiviteter, som bygger på nyeste og bedste viden til gavn for de børn og unge, som vi arbejder for. Derfor er det helt centralt for os at have gode relationer og samarbejder med institutioner og forskere, som bidrager til samfundets og Red Barnets arbejde med børn og unge. I de følgende artikler bidrager nogle af vores gode samarbejdspartnere fra universitetsverdenen med et indblik i en del af forskningen om digitale krænkelser og unges billeddelingspraksis.

FLIMRENDE BEKYMRING OG INTENSE MØDER

– unges seksuelle online interaktion under luppen

Af Penille Rasmussen, ph.d.-studerende, og Dorte Marie Søndergaard, professor, begge Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse, Aarhus Universitet

I løbet af år 2019 blev retssalene fyldt med de mere end 1000 unge, der er blevet sigtet for at dele en video af to teenagere i en seksuel situation. Motiver, intentioner og kontekster er blevet forklaret i retten – og domme er blevet afsagt. Umbrella-sagen har sendt chokbølger gennem Danmark blandt professionelle, forældre og blandt de unge. Men hvad havde forskerne egentlig at bidrage med i forhold til denne problematik?

Tidligere forskning

Forskning i unges deling af nudes og andre typer af seksualiserede billeder har været præget af samme typer af bekymring og forskrækkelse, som findes i Umbrella-sagen. Forskere har været optaget af at afdække unges motiver for at tage og dele seksuelle billeder af sig selv og andre samt at kalkulere og beskrive de risici, som disse praksisser uundgåeligt indebærer. Selvom fokus på motiver og risici kan være relevant, så er dette kun en begrænset del af problemstillingen.

Billeddeling med eller uden seksuelt indhold er, i de unges perspektiv, en relativ almindelig hverdagspraksis, hvor igennem fællesskaber og venne- og kæresterelationer etableres. En generalisering af seksuel billeddeling som udtryk for dysfunktionel adfærd kommer med andre ord til at stigmatisere en almindelig praksis blandt unge ud fra forestillinger om fortidige generationers virkelighed.

Derudover er der også vanskeligheder forbundet med at snævre opmærksomheden ind til kun at se på individuelle motiver og risici. Billeddelingen bliver til som en mulighed, fordi teknologien findes, og fordi der er nogle at dele billederne med. En mindre del af forskningen er derfor også begyndt at interessere sig for at forstå unges deling af seksualiserede billeder med inddragelse af sociale og teknologiske perspektiver.

Nogle studier fokuserer for eksempel på betydningen af køn i de sociale forhandlinger, der er en del af de unges praksisser. Disse studier får blandt andet øje på, at det har langt større betydning for pigers rygte end for drenges, hvis deres nøgenbilleder flyder omkring i den digitale verden, og at piger i højere grad end drenge selv får tildelt skylden for disse optagelser og delinger, uanset hvordan tingene er foregået.

Andre studier fokuserer på, hvordan unges billeddelinger formes af de teknologiske muligheder, som de digitale platforme tilbyder. Snapchat er for eksempel designet på en måde, så billeder forventes at forsvinde kort tid efter, at de er sendt. Man kan altså føle sig inviteret til at sende mere vovede billeder på Snapchat i den tro, at de kun vil udgøre et kort glimt for modtageren (Kilde 9).

På andre platforme er det muligheden for anonymisering, der resulterer i særlige online-kulturer, som opildner og forstærker nogle gange fordømmende og kyniske udtryksmåder – som det for eksempel ses i de såkaldt 'politisk ukorrekte' fora på Reddit og 4Chan. De teknologiske betingelser og den kultur, der opdyrkes gennem disse betingelser, er med andre ord uadskillelige elementer i onlinepraksisserne blandt de unge.

Sammenviklede praksisser og nye spørgsmål

I vores forskningsprojekt bygger vi videre på denne forskning og retter fokus mod, hvordan disse individuelle, sociale og teknologiske aspekter vikler sig ind i hinanden og skaber nogle ret komplekse betingelser for unges digitale relateringspraksisser. Vi bruger begrebet 'entanglements' for den form for sammenvikling. Entanglements beskriver kort fortalt, hvordan der altid vil være forskellige kræfter og fænomener, som bevæger sig sammen og samtidigt gennem hinanden, i spil, når et fænomen bliver til – for eksempel fænomenet nøgenbilleder. Intet bliver til i isolation fra alt andet.

Det betyder blandt andet, at man ikke kan forstå unges individuelle motiver for at dele billeder isoleret. Man må også se på, hvordan disse motiver er skabt igennem sociale konventioner, normer og forventninger, sådan som de dyrkes i de unges fællesskaber og i ungdomskulturer generelt, samt af de voksne, i familier og på de skoler og uddannelsesinstitutioner, som de unge orienterer sig med og imod.

De individuelle motiver vikler sig med andre ord ind i de sociale kræfter, som de bliver til igennem. Og alt dette bliver til igennem de betingelser og muligheder, som teknologien og de digitale platforme åbner for af kommunikation og interaktion mellem de unge. Der er mange ting, som vikler sig ind i hinanden, og derfor bliver det centralt at stille spørgsmål til disse mange kræfters indbyrdes forhold, når vi forsøger at forstå de unges involvering i deling af seksualiserede billeder.

Umbrella-sagens nuancer og unges accelererende billeddelingspraksisser

Nogle af de spørgsmål, vi er interesseret i, handler om, hvilke analoge og digitale processer, der muliggør de unges praksisser. Og her tænker vi både på de praksisser, der fungerer konstruktivt fællesskabende og underholdende imellem de unge, og på de praksisser, der bliver destruktive og skaber vanskeligheder for nogle af de involverede. Vi bliver optaget af, hvordan de unge skaber mening i deres digitale interaktion og i de teknologisk medierede invitationer til at kommunikere og dele. Og vi er selvfølgelig især interesseret i at forstå, hvilke subjektive, sociale og kønnede positioner der bliver produceret og forhandlet gennem disse processer i unges liv i dag.

Disse spørgsmål bliver relevante, både når man ser på Umbrella-sagen, hvor grænseoverskridelserne er ekstreme og har resulteret i ydmygelser, afsky, skam og foragt, og også når man interesserer sig mere generelt for de digitale muligheder, som er en del af unges liv. For eksempel har vi siddet med i retssalen, når nogle af Umbrella-sagerne skulle afgøres. Til trods for det juridisk og individuelt rettede blik, der anvendes til at afgøre skyldsspørgsmål i disse sager, så bliver forklaringer, der inddrager konteksten og de sociale og teknologiske betingelser, som de unge er en del af, også tydelige.

En ung dreng, som havde delt videoen fra Umbrella-sagen, forklarede blandt andet, hvordan han både havde modtaget og sendt videoen, fordi han og hans venner fandt det humoristisk, at han lignede en af personerne på videoen. Udvekslingen af videoen, som i en juridisk sammenhæng rammesættes som en krænkelse af personerne på videoen, var i interaktionen mellem disse drenge ikke tiltænkt at skulle krænke nogen. For juristerne var det mulige motiv, der kunne tænkes i, krænkelse. For drengene var motivet fællesskabende humor, og delingen var en del af deres teknologisk-medierede identitetsforhandlinger, hvor videoen efter de mange delinger og den dermed dalende kvalitet, måske vist på en krakeleret skærm, havde gjort de implicerede til delvist ugenkendelige – eller i hvert fald mulige at forveksle.

Retfærdigheden gik definerende gennem anklagerens forståelse af motiv, og drengen blev dømt. Mon sagen havde haft samme udfald, hvis den tiltalte havde været en af de ca. 200 piger, som også har delt videoen? Det bliver interessant at se på, hvordan køn vikler sig ind i de juridiske aspekter af disse praksisser, når vi ser på statistikkerne, efter de resterende sager er afgjort.

I en sag som ovenstående er det nærliggende at tænke, at den unge dreng og hans venner burde have tænkt sig bedre om. Det burde de helt sikkert. Men vi kan også finde noget interessant – og ikke mindst vigtigt – i dette eksempel om, hvordan seksualiserede billeder af forskellige typer er en del af unges hverdagsliv.

I dagene efter offentliggørelsen af Umbrella-sagen fortalte en af de sigtede piger i medierne, at hun trods politiets tekniske beviser ikke kunne huske, at hun havde set eller delt videoen. Selvom hendes udtalelse måske er motiveret af at ville undgå straf, så fortæller den også noget om omfanget af det visuelle (seksuelle) materiale, som hver dag flygtigt rejser ind og ud af de unges smartphones, sociale medier, blogs etc.

Her skiller den ene video sig åbenbart ikke markant ud fra andre dele af det materiale, som bliver delt i de flere hundrede Snapchat-udvekslinger, som mange unge er en del af hver dag. De nye teknologiske muligheder og deres digitale kommunikationsformer åbner for disse accelererende cirkulationer, som i deres forskydninger af tid og afstand kan kalde på en tendens til at dehumanisere personerne på de billeder, der passerer ens skærm. Nogle gange glemmer de involverede at forholde sig til personerne på disse billeder som andet end billeder, og de visuelt repræsenterede fortøner sig i deres fysiske kropslige og affektive eksistens.

Seksualiseret billeddeling er et vilkår for alle unge

Muligheden for at blive udstillet seksuelt online gennem de typer af praksisser, som Umbrella-sagen består af, får betydning for unge uanset, om de er direkte involveret eller ej. Omklædning og bad efter idræt er pludselig noget, der overvejes, og veninders og veners aktiviteter med deres kameraer til fester og på stranden lurer i baghovedet. Billeder tages i smug eller åbent, men uanset kan man ikke vide, hvad der sker med dem. Forbliver de mon private, eller deles de, hvis relationen skifter? Bliver mobilen, som de ligger på, hacket, eller ligger den bare sjusket åben på bordet, hvor nogen hurtigt kan snuppe billeder og videoer og sende videre?

Og hvis billederne er flydt videre, hvad sker der mon så? Bliver de fotoshoppet eller sat ind i forkerte sammenhænge, der åbner for helt andre tolkninger end dem, der hørte til på stranden, hvor man sad med sin familie i helt almindelig bikini? Som dreng i klassen kan det blive et pres at skaffe tilstrækkelig interessant materiale til, at man får lov at være med i drengegruppen. Som pige kan det være en udfordring at balancere både implicitte og eksplicitte krav om billeder i forhold til fornemmelsen af risiko. Hvis man vil være kæreste med nogen eller vil tække dem, der lover øget popularitet, skal man så sende det, de beder om? Eller skal man sende billederne af veninden, som de beder om?

Teknologien, normerne, ungdomskulturelle mønstre og fællesskaber tager stadig nye drejninger, og det er fristende at ty til forsimplinger, når man taler om unges deling af seksualiserede billeder. For at undgå forvrængede og fejlagtige opfattelser og interventioner i praksis er det dog nødvendigt at forstå og sætte sig ind i den kompleksitet, som disse praksisser er gennemsyret af.

#OVERSHARING

– om modtagere af intime billeder uden samtykke

Af Sidsel Harder, sociolog, ph.d.-studerende, Københavns Universitet

Forskning skal levere viden til praksis. Men ofte oplever man som forsker, at det, man sidder og læser eller skriver om, allerede er blevet opdaget, taget i brug og videreudviklet af medarbejdere i socialt arbejde, undervisning og politi. Når jeg taler med fagfolk inden for kommune, stat eller NGO'er oplever jeg som reglen, at der blandt danske praktikere er meget stor enighed mellem de forskellige faggrupper og med den internationale forskning.

Vi ved efterhånden en del om, hvordan vi taler med ofrene for seksualiserede digitale krænkelser. Vi er enige om, at konsekvenserne af billeddeling er alvorlige, og at ofrene ikke skal bebrejdes. Vi er også enige om, at der skal gribes ind over for dem, som har delt billeder uden samtykke sådan, at krænkerne ansvarliggøres. Men en gruppe, som vi ikke taler helt så meget om – og som også er ret ubeskrevne i forskningen – er de unge, som modtager billeder delt uden samtykke.

Derfor handler min forskning om, hvor udbredt det er at modtage intime billeder uden samtykke? Hvordan opleves det at se eller få tilsendt billeder, der er ulovligt delt? Og hvordan kan modtagerne hjælpe i sager om seksualiserede digitale krænkelser?

For at finde en måde at beskrive modtagerne på kan vi opfatte dem som en slags online forbipasserende til forbrydelsen – på engelsk kaldet for bystandere. I seksualiserede digitale krænkelser vil en bystander være den, som bevidner eller er vidne til krænkelser. En bystander er fx den, som på sin telefon modtager intime billeder delt uden samtykke, men også den, der får vist billederne eller måske bare hører om dem, kan siges at være bystandere. Alle disse implicerede bliver nemlig på den ene eller anden måde sat i en situation som tredjepart over for ofret og gerningsmanden og har derfor muligheden for at handle, fx ved at videredele, at 'like', at ignorere eller at hjælpe ofret.

Vi har ikke nogen mål for, hvor mange bystandere der gør hvad, når de overværer en seksualiserede digitale krænkelser. Men vi kan godt måle på mængden af bystandere. I Danmark har vi gjort det i Ungeprofilundersøgelsens 2017, hvor vi har spurgt både, hvor mange der sender og modtager uden samtykke. Ungeprofilundersøgelsen er en survey, som i 2017 havde over 60.000 respondenter, hvoraf de fleste er mellem 13 og 19 år gamle.

Den undersøgelse har jeg og mine kolleger brugt til at vise, at selvkontrol og risikoadfærd samt digital intimitet hænger sammen med at sende uden samtykke. Det viste sig i den analyse, at langt de fleste af de cirka 5 % af unge, der sender uden samtykke, også modtager uden samtykke. Eller sagt på en anden måde: Kun de færreste af dem, der deler billeder uden samtykke, har selv optaget billederne, fundet dem på nettet eller lignende.

Vi betegner de unge, der modtog uden samtykke, men ikke selv (videre)sendte, som bystandere, selvom det tal indeholder en hel del forbehold for kausalitet, måleusikkerhed, underrapportering osv.

Undersøgelsen viste, at ca. 14 % har modtaget, og at "kun" hver femte af disse modtagere har sendt uden samtykke. Naturligvis er hver femte alt for mange, og det er til stadighed vigtigt at nå ud til disse unge og gøre dem opmærksom på de konsekvenser, deling uden samtykke har – både for offeret og for dem selv. Vores analyse pegede dog også på, at disse videresendende unge har signifikant lavere selvkontrol og mere risikoadfærd, når det fx kommer til at drikke og have ubeskyttet samleje – hvilket kan være nyttig information, når man skal tilrettelægge forebyggelsen og fx målrette eller samkøre indsatser, kampagner og undervisning. Vi skal med andre ord have de unge til at passe på sig selv og hinanden, både når de sender billeder, og når de dyrker sex. I den forbindelse kan det være godt at have øje for, at det både online og offline sandsynligvis er de unge, der kan have svært ved at behovsudsætte, som er mest relevante at få i tale.

Selvom indsatser rettet mod ofre og gerningsmænd er en vigtig del af feltet – som der heldigvis bliver gjort meget ved i disse år – vil jeg også gerne slå et slag for at tale til de andre fire-femtedele af unge, som har modtaget, men ikke videresendt uden samtykke. Forskningen tyder på, at det er langt mere almindeligt ikke at sende videre end at gøre det. Alligevel snakker vi sjældent om og med unge, der har modtaget uden at sende. Man kan spørge: Hvorfor skulle vi også det? Disse unge gjorde jo det rigtige! Men vi ved meget lidt om, hvordan det opleves at modtage nøgenbilleder, som man ved er delt uden samtykke, ligesom vi ved meget lidt om, hvad de unge, som ikke videresender, så gør.

Derfor lavede jeg i 2017-2018 interviews med unge voksne, som havde erfaring med at sende, modtage og videresende billeder, og her blev modtagelse meget hurtigt et fokusområde. Det var, som om deltagerne i interviewene havde noget på hjerte her; nemlig at forklare, hvor ubehageligt de havde oplevet det, når deres venner havde inddraget dem i seksualiserede digitale krænkelser. Overordnet beskrev de unge, at de følte det meget upassende at få vist billeder delt uden samtykke. Det gav ondt i maven og moralske tømmermænd. Det fik dem til at skamme sig over ikke at sige fra over for deres venner, men samtidig følte de sig handlingslammede i situationen. De vidste ikke, hvordan man skulle sige fra, til hvem og hvornår. I stedet havde de brugt forskellige taktikker for dels at prøve at undvige at skulle reagere i situationen og dels for at berolige sig selv, og fritage sig selv fra ansvar ved fx at holde fast i, at ofret nok også selv bar en del af skylden.

Det er altså langt fra hverdagens helte, jeg har talt med – snarere var det nogle ret rådvilde unge, som virkede til at kunne få øje på meget få realistiske handlemuligheder – og som derfor oplevede handlingslammelse. Men hvis den gode vilje er der, vil det være min påstand, at forebyggelse handler om at give unge flere handlemuligheder og vise dem, at de godt kan gøre en forskel. Og så er det samtidig vigtigt at understrege – over for både ofre og digitale krænkerer – at modtagerne som regel ikke synes, at "sharing is caring",

men snarere ser det som "oversharing" – altså en form for pinlighed, dårlig situationsfor-
nemmelse og skidt dømmekraft. At unge finder seksualiserede digitale krænkelser dybt
usexede er et af de resultater, jeg ser allermost mening i at formidle fra min forskning.
Det kan måske være med til at dæmpe fornemmelsen af, at nøgenbilleder florerer her og
der og allevegne, som man godt kan få, når man åbner en avis i Danmark såvel som andre
steder i verden.

Nu tænker du måske, at disse interviews kun viser, hvordan unge reflekterer over en si-
tuation bagefter – og i dette tilfælde hvordan de taler med en voksen forsker – snarere
end deres tanker og følelser i delingssituationen. Ligesom spørgeskemaer er interviews
nemlig afhængige af, at deltagerne føler sig trygge ved at fortælle om deres oplevelser
med billeddeling, og her spiller mange faktorer ind. Derfor har det været vigtigt for mig
at få data på, hvordan folk har opført sig i tidligere situationer med seksualiserede digi-
tale krænkelser, og af den grund gik jeg videre til at undersøge afsluttede politisager
indenfor § 264 d i Straffeloven.

Straffeloven § 264d

Uberettiget deling af materiale af privat karakter

Hvis man sender informationer, billeder eller videoer af privat ka-
rakter til andre, og man ikke har fået lov af den eller de personer,
som materialet omhandler, kan man blive straffet med bøde eller
fængsel i op til tre år ved særligt skærpende omstændigheder. En
skærpende omstændighed kan være, hvis materialet er blevet delt
i et forum, som er tilgængeligt for mange mennesker, for eksem-
pel på Facebook, på en hjemmeside eller i en mappe på en online
server. Hvis man bliver dømt for at gøre det, får man en plet på sin
straffeattest i minimum to år.

Blandt sagerne var der eksempler på, at nogle bystandere bestemt kan og vil assistere i at viderelede billeder uden samtykke og fx kontakte offeret for at chikanere dem. Andre bystandere forstærker krænkelsen ved at opmuntre til delingen, fx idet de kommenterer billederne online. Det kommer nok ikke bag på nogen, for det er jo netop disse kæder af delinger og krænkelser, der får fatale følger for ofrene. Men ud over disse – mere eller mindre aktive medløbere – overraskede det mig at se så mange forskellige eksempler på, hvordan modtagerne af billederne forsøgte at undgå at tage stilling til dem – hvis man da kan det, når man først har fået dem tilsendt eller hørt om dem. Andre igen tog aktivt afstand fra billederne ved enten at sige fra over for gerningsmanden, forsvare offeret, gøre andre opmærksomme på problemet eller lignende. Disse forsvarende bystandere er ofte i relationer med offeret, dvs. familie, nye kæresten, venner, arbejdsgivere og lignende, men det kan også være 'digitale forbipasserende', altså fremmede, der finder billederne på nettet uden på forhånd at kende hverken offer eller gerningsmand – og som ser det som deres opgave at intervenere.

I mine øjne kunne forebyggelsesstrategier inden for seksualiserede digitale krænkelser med fordel fokusere mere på bystanderne og tale med unge om, hvordan de kan være med til at hjælpe. Det handler blandt andet om at give unge konkrete råd til og erfaringer med forskellige handlestrategier. På den måde behandler vi nemlig unge som allierede, snarere end potentielle gerningsmænd, og vi lader dem vide, at de er en stor del af løsningen, snarere end problemets rod.